

Αγγελος Αγαπών

KOR

ΠΟΙΗΜΑ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝ

ΕΝ ΝΕΩ: ΦΑΛΗΡΩ:

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΥΨΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1821 ΤΗ: 25^η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΕΝ ΑΓ. ΛΑΥΡΑ:

ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΡΗΝΟΥ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΗΡΩΙΚΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΡΔΟΡΟΥΜΗΑ

Ἀνθυπολοχαγῶ Ἀποστράτου.

Handwritten symbol resembling a stylized B or F.

Handwritten initials or signature.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ

1885

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΟΙΗΜΑ ΗΡΩΙΚΟΝ ΤΟΥ 21 ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ
ΕΝ ΤΗ, ΑΓΙΑ, ΛΑΤΡΑ.

Ὡ γῆ εὐαγγελίζου
χαρὰν καὶ εὐτρεπίζου.

Ὡ ὑπέρλαμπρος ἡμέρα!
τῆς Ἑλλάδος σωτηρία!
σήμερον εὐηγγελίσθη
δι' ἡμᾶς ἐλευθερία.

Σήμερον ὠρκίσθ' ὁ Ἕλλην
κ' εἶπε τὰν ἢ ἐπὶ τὰν
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
ἐνδοξὸν τὸ τελευτᾶν
Σὰν σήμερον ἐλάβομεν
τὸ φῶς ἐλευθερίας,
τὸ Πνεῦμα τὸ οὐράνιον
κατὰ τῆς τυραννίας

Δὲν ἐφείσθη ἡ Ἑλλάς
αἱμάτων καὶ θυσίας
ἀλλ' οὐτ' αὐτὰ τὰ τέκνα τῆς
οὔτε περιουσίας

Ἄλλ' ἔδραξαν τὰ ἄρματα,
κατὰ τῶν Μουσολμάνων,
τοὺς ἔσφαζον ἀνηλεῶς,
χωρὶς καιρὸν νὰ χάνου

Τὸν γέροντα ἐκύτταζον,
τὸν Γερμανὸν ἐκείνον,

ποῦ κράτει τὴν σημαίαν μας,
πρηνεὶς τὴν προσεκύνουν.

Καὶ αἱ κόραι τοῦ Μωριά,
ἐμπρός του γονατίζαν,
ἀντικρὺ τῆς σημαίας μας
ποταμηδὸν δακρύζαν!!

Μία μὴ μείνη ἀπὸ μᾶς
φώναζον στενωρούα,
να! ἢ ὁ θάνατος; γιὰ μᾶς,
ἢ ἡ ἐλευθερία.

Ὡ! αἴσθημα ἡρωϊκόν,
ἀπὸ τὰς ἡρωίδας,
τὴν ἐλευθερίαν ἐγύρευον,
κ' ἐκεῖ εἶχον τὰς ἐλπίδας

Κ' ὁ Βύρων εἰς τὸ πλάγιτον,
ἑλληνικὰ νδυμένος,
κ' ἑλληνικὸν σελάχιον
στὴν μέσην του ζωσμένος

Τὸν κύτταζαν οἱ Ἕλληνες
καὶ πᾶσαι ἑλληνίδες
θαβώριον σχηματίζεν
Ἡλίου τὰς ἀκτῖνες!

Πόθεν ἐστάλη; (ἔλεγαν)
μήπως παρὰ ὑψίστου;

ἦ ἀπ' τὴν γενναιοῦτητα
καὶ βούλησιν ἰδικήντου;

Πράγματι ὁ ἀτρόμητος!
μὲ βούλησιν δικήν του,
ἄφησε τοὺς γεννήτορας,
κ' ὄλους τοὺς συγγενεῖς του!

Ὡς τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος!
ἦλθεν εἰς τὴν ἑλλάδα
ἄχ! θύμα ἐγένετο! κιαυτὸς
στ' ἀγῶνος τὴν κοιλάδα

ὦ! τι ὠτίον τρομερόν
ν' ἀκοῦς ἀπ' τὸ Λονδίνον
αὐτὸς ὁ Λόρδος (Βεργον)
δὲν πτοήθη τὸν κίνδυνον;

Ποῦ εἶσαι γέρον Γερμανεῖ!
ἐλθέ νὰ μᾶς κυττάξης
ἀπὸ τῆς Λαύρας τὴν μονὴν
χαίρων νάναστενάξης!

Νὰ ἰδῆς ἐδῶ τι γινεται!
ἀπὸ τὰ σπέρμα τὰ σου
ἰδοῦ καὶ ἡ σημαία σου
ἐδῶ εἶνε κοντάσου!

ὦ γῆ αἱματοβάπτιστος!
καὶ κόκκαλον σπαρμένη!
κυττάξατε αὐτ' εἶν ἡ γῆ!
ἡ αἱματοχειλισμένη;

Κυττάξατε τὰ ὄπλα των,
πυρίτιδα μυρίζουν,
ἀκούω τὰς πυρόπετρας
μοὶ φαίνεται πῶς τρίζουν.

Κυττάτε τὰ σελάχια των!
πῶς τ' ἄχουνε ζωσμένα
κύττα τὰ γιαταγάνια των
πῶς τ' ἄχουν τροχισμένα!

ὦ! τι σπαθιά εἶνε αὐτὰ
τὰ βλέπω κοκκινίζουν
καὶ ἀπὸ τὸ αἶμα τῶν Τουρκῶν
δὲν βλέπετε! ἀχνίζουν.

Μπα νὰ καὶ τὸ γιαταγάνιον
Θωμά! αὐτοῦ τοῦ Γκόρπα!
ποῦ τὰ κεφάλια τῶν Τουρκῶν
ἔκοπτε καὶ ἴσκόρπα!

Αὐτὸ τὸ γιαταγάνιον
τὸ ἄδραξε τοῦ Τούρκου
ὁ Γκόρπας τότε ὁ Θωμάς
ναὶ! τὸ παιδί τοῦ Βούλκου.

(Μεσολογγίτης)

Ἄπεθανεν ὁ δυστυχὴς
στὴν ψάθαν ξαπλωμένος,
τὸ πρόσωπόν του ἐφαίνετο
πῶς στέναζ' ὁ καυμένος.

Κύτταξ' αὐτοὺς τοὺς ἥρωας
τοὺς ἰδῶ ζωγραφισμένους
καμάρωστους ὦ οὐρανέ;
τοὺς αἵματι βαμμένους!

Ὡ τί μνημεῖον εἶν' αὐτό!
ὦ πῶς τρέμω νὰ σταθῶ!
τοῦ Καραϊσκού εἶν' αὐτό!
χρυσοῦν πρέπει νὰ τ' ἀσπασθῶ!

Δὲν θὰ σοῦ ἔπρεπ' ἦρωα!
γιατ' ἔκλεισες τὸν Βένην!

ἔκει εἰς τὴν Ἀράχουσαν
αὐτὸν τὸν Μουσταμβέην.

Οὐδέν' ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τ'
ἄφησες νὰ γλυτώσῃ'
ἄλλ' οὔτε τὸν Μουστάμβειν,
σ' Ἀθήνας γιὰ νὰ σώσῃ!

Ἑπτὰ χιλιάδες ἦτανε
ὄλοι Ἀρβανιτάδες,
σὺ καὶ ὁ Γαβριὴλ εὐρεθῆκατε
καὶ ὀλίγοι χατζαράδες.

Καὶ ὁ Μακρῆς ἀπ' τὸ Ζυγὸ
μὲ μερικοὺς Ζυγιώτες
ἔδωσαν τὲς γιαταγανιὲς
τὲς φοβερὲς τὲς πρώτες.

Ολίγοι ἦσαν ἀπ' τὸ Λαδὶ
καὶ ὀλίγοι Εὐρυτάνοι
πέρασαν τὴν Ἀρβανιτιὰ
ὄλην στὸ γιαταγάνι!

Ἀφοῦ τοὺς ἐξεπάστρεψαν,
ἦλθε καὶ εἰς Ἀθήνας!
ἄχ! κατηραμένος ὁ καιρὸς!
ὡς καὶ αὐτὸς ὁ μῆνας.

Ἡ ὦρ' ἐπικατάρατος
κ' ἐκεῖνο τὸ σφαιράκι,
ποῦ ἔξάπλωσε τὸν ἥρωα
γίγαν' Καραϊσκάκη!

Φεῦ! τὸ χιεσέμι ἔπρεσεν!
τὰ πρόβατα σχορπίσαν,
ὄρμησαν εἰς τὴν θάλασσαν
κ' ἔκει τὰ κυνηγήσαν!

Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν συμφορὰν,
πάλιν δὲν δειλιάζου
ὀπίσ' ἐγύρισαν εὐθὺς τοὺς
Τούρκους τοὺς τρομάζου!

Χέρια, μὲ χέρια πιάσθηκαν,
πλεκτὰ τὰ γιαταγάνια!
ἔκρῦβη τὸ τ' ὁ Ἥλιος.
δακρῶζου τὰ οὐράνια!

Ῥεῦμα αἱμάτων ἔτρεγεν
ἐδῶ στὸν Φαληρέα,
στρώματα τὰ πτώματα!
κ' μέχρι τοῦ Ἰεραία

ἄχ, σφάλισον στόμα μου μὴν λῆς,
κ' σὺ καρδούλαμου μὴν κλαίς!

Τοὺς ἐδῶκεν ὁ Παρθενῶν
τὰ τεῖχη του ἐτριζαν
καὶ αἱ μαρμάρινοι θεοὶ
ὡς καὶ αὐταὶ δακρῶζαν.

Φαινόνταν πῶς μιλούσανε
πῶν ἀνοιγαν τὸ στόμα!
τὴν γῆν παρεκαλούσανε
νὰ τὰς σκεπᾶσ' μὲ χῶμα!

Νὰ μὴν τὰς εὖρ' Ἀγαρηνὸς
τὴν παρθενιά μὴ χάσουν,
ἢ Ῥέα καὶ ὄλοι οἱ θεοὶ
ἔλεγον νὰ προφθᾶσουν.

Ἄλλ' οἴμοι! αἱ καχότυχες!
δὲν τσ' ἐγεινεν ἡ χάρις,
διότι ἐσοτώθηκεν
μέγας θεὸς ὁ Ἄρης (Καραϊσκάκης).

Ὁ ἀρχηγὸς ποῦ ἔπρεπε
στὴν Ἡπειρὸν κατόπιν
καὶ Θεσσαλίαν νὰ διαβῆ
νὰ φρίξῃ τὴν Εὐρώπην

Μὲ τὸ σπαθίτου νὰ παρθοῦν
αἱ χῶραι τῶν ἐλλήνων,
ὄχι μικρὸν τεμάχιον
καὶ ἀπὸ τὸ Βερολίνον

Λαμπροὺς πατέρας; ἄτωμεν!
Ποθεῖτε τοὺς προγόνους,

ἂν θέλητε νὰ λάμψωμεν
κ' ἡμεῖς εἰς νέους χρόνους.

Αὐτοὶ εἶνε οἱ ἥρωες
ποῦ δόξασαν τὸ ἔθνος
αὐτοὶ ναί! ποῦ μᾶς ἔβγαλαν.
τὸ τρομερὸν μας πένθος

Μάλιστα οἱ πατέρες μας
τὰς φλέβας τῶν ἀδειάσαν,
τὸ αἶμα ἔρρεε παντοῦ
κ' αὐτοὶ δὲν δειλιάσαν!

ΔΙΔΑΧΜΕΝΑ ΕΞΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΝΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΡΟΜΗΤΟΥ
ΦΡΟΥΡΑΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.

Ἄπ' τὴν Κλείσοβα ἐφάνη
τῆς ἐξόδου γιγατάνι.

ἔκ' εἶνε τὸ νησίδιον,
ἁγίας μας Τριάδος,
εἰς ἐκεῖνο συνετριβῆ
στόλος καὶ στρατὸς μέγας!

Τοῦ Ἰβραήμ καὶ Κρουταχῆ
τ' ἀνθρωπόμορφον θηρία
εὖρον εἰς τὴν θάλασσαν τῆς
ἐνδικήσεως ἀνδρεία

Κλείσοβα δεδοξαμένη!
ὦ πολυπαθῆς μου νῆσος
δὲν μᾶς λέγεις τί συνέβη;
τί ἤσθάνθης ἐνδομύχως;

ὅταν στρατιαὶ σχεδίαι,
τὴν ἀκτὴν σου ἐκυκλώσαν
καὶ ἀπειλητικῶς προὔχώρου
τὴν τιμὴν σου δὲν πληγώσαν!

Ἦπ' τὸ Βασιλάδι ἦτονε καὶ
μέχρι Γαβρολίμης
καράβια κατὰ σιρὰν
εἶχεν ὁ Ἰβραήμης.

ὅταν ἠγκυροβόλησαν
ὁ κρότος τῶν ἀλύσων!
ἴταραξε τὰ θεμέλια
τῶν δύο τούτων νήσων!

Ἄστραπηδὸν τὸ σύνθημα
Ἰνα πυροβλήσου!

τοὺς ἥρωάς μας μαχητὰς
μήπως καὶ τοὺς φοβίσουν.

Ἄτάραχοι οἱ μάχηται,
ποσῶς δὲν ὀδειλιάσαν
ἀλλὰ μὲ γενναιότητα
τὰ σπλατων ἀδράξαν.

Τηλεσκοπεῖ ὁ Ἰβραήμ
βλέπει ἐτοιμασθήκαν
καὶ λέγει εἰς τὸν Κιουταχῆ
τοὺς βλέπεις πῶς ἐμβῆκαν;

Νὰ ἴδουμε ἴλεγ' ὁ Κιουταχῆς
τὰ βλέπεις τὰ νησιά;
ἐκεῖ θὰ ὄδῃς τὸν θρῆνόντων
στάς λέμβους των θυσία.

Βλέπω καὶ κἀγὼ πάτηρα
Πῶς; σάλια τὰ λέγουν;
ἀλλ' ἄς ὑπάγουν καὶ αὐτὰ
χρειαζόνται νὰ καίουν.

Πῶς! τί; τῷ λέγ' ὁ Ἰβραήμ,
εἶμαι ὡσάν ἐσένα
ποῦ ἔρριπτες τὰς βόμβασσου
στὴν μάνδραν στὰ χαμένα

Μὲ βλέπεις καθυπέταξα
ὄλους τοὺς Μωρχίτας
Σουλιώτας δὲ χειρότερα
καὶ τοὺς Μεσολογγίτας!

Δὲν ἔχασε παλύν καιρὸν
γρήγορα τοῦ τὸ πράττει
στρατοῦ νὰ ἐμβῆ στὴν γραμμὴν
ἀμέσως διατάττει.

Τοὺς δείχνει τὸ νησίδιον,
τοὺς λέγει ὡς ἐσπέρας
ναί! τέφρα νὰ τῷ κάμῃτε
νὰ τὸ σκορπίσ' ἀέρας.

Μήπως καὶ δευλιόσητε
καὶ ἐλθῆτε ἵντροπιασμένοι!
μὰ τὸν προφήτην σὰς τὰ λέω,
εἴσθ' ὄλοι κρεμασμένοι!

Δέγ' εἰς τοὺς ἀξιωματικούς
ὄσοι ἄν δευλιόσουν
νὰ τοὺς κατατομῶν εὐθύς,
χωρὶς καιρὸν νὰ χάσουν

Ἀμέσως ἐξεκίνησαν,
ἀγανα παιανίζου,
οἱ οὐλεμάδες ἐκραζον
Προφῆτα! νὰ κηλῶν!

Τζαβέλλας τότ' ἐφώναζεν.
Σουλιῶται Μωραῖται!
Μεσολογγῖται τρομεροὶ
καλῶς νὰ τοὺς δεχθῆτε!

Σταθῆτε! . . . κ' εἶνε μακρὰ
ἀφῆτε νὰ σιμώσουν
κ' ἔχω τὴν πεποίθησιν
πῶς δὲν θὰ μᾶς γλυτώσουν!

Τριακόσιοι ἦτον οἱ μάχηται
τοὺς Τούρκους ἐτρομάξαν
ἀπὸ ἀνθρωπίνην δύναμιν
ναί! Πλείονα ἐπραξαν..

Ἢ θάλασσα ἵκοκκίνισε
τὸ κύμ' αἶμ' ἀφρίζει

τῶν τηλεβόλων ὁ καπνὸς
τον ἥλιον σκοτίζει!

Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΗΣ ΒΕΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΜΕΣΟΔΟΓΓΙΟΥ

Πῶς μᾶς τρομάζουν αἱ σκιαὶ
τοῦ Βύρωνος καὶ Μάρκο,
καὶ τῆς Λαμίας τὸ σουβλί,
ποῦ σουβλίσαν τὸν Διάκο;

Σήκου Μάρκε νὰ ἀκούσης,
ἤλθομεν ν' ἀναμνησθῶμεν,
τὸν μέγαν σὰς ἡρωϊσμόν,
σήμερον ἐξυμνοῦμεν!

Τὰ εἶδες ἥρωα αὐτὰ;
Θὰ ἦσο σκοτωμένοι,
ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον σου
στὸ σάγμα φορτωμένοι!

Σὺ δὲ, ὦ Βύρον, δὲν μᾶς λές;
καὶ σ' ἦσουν πεθαμένοι;
ἐκεῖ εἰς ἓνα σῆκημα
ἦσουν ταριχευμένοι;

Ἄλλ' ἡ καρδιά σου εἶν' ἐδῶ,
δὲν ὀμιλεῖ ἐκείνη;
καὶ κάτι τι νὰ μᾶς εἶπῃ,
ἐτότες τί ἐγένη;

Σὺ Κυριακούλη τί θὰ πῆς;
τὸν μύστακά σου στρίβεις.
σὲ βλέπω ἀναπαύσασαι
καὶ ὀμιλιὰ δὲν δίδεις!

Ἰσκοτώθης καὶ σὺ Λάκωνα;
ὁ μύσταξ σου ἐλοιώθη;
τὸ ἱερόν σου λείψανον
ἄραγε 'κεῖ ἐχώθη;

Μαχόμενον σ' ἐκτύπησαν,
Λάκων Μαυρομιχάλη,
Πάρτε με! . ε . (εἶπε σιγαλά)
μὴ μ' πάρουν τὸ κεφάλι).

Σύντροφοι τότε ἐδραξαν
στὸν ὄμόν των σ' ἐπῆραν
καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον
εἰς τὴν στιγμὴν σ' ἐπῆγαν!

Καὶ τέλος πάντων τί νὰ 'πῶ;
Ποῖον νὰ ἐρωτήσω;
περὶ τῆς προμερᾶς νυκτὸς
νὰ σὰς πληροφορήσω;

Τὰ σκεπασμένα κόκκαλα,
κάτι θὰ μᾶς εἶπουνε!
στὴν ἐξοδὸν τί ἐγένει,
ὅπ' ἤθελον νὰ βγοῦνε;

Δὲν ὀμιλοῦσι καὶ αὐτὰ
θὰ εἶναι σκοτισμένα,
ἔχουν σπαθῆς στὴν κεφαλὴν
καὶ εἶν' ἡσυχασμένα!

Ἐσὺ Τζαβέλλα νὰ εἶπῃς!
ποῦ ἦσουν αὐτόπτης
καὶ ὁ Μακρῆς ποῦ 'τανε 'κεῖ
εἶπέτε μας ἐν πρώτοις.

Ἄν τὸν Ἀθανάσι εἶδατε!
τὸν Κότσικα ἐκείνον

ἦτον ἐκεῖ παρών κ' αὐτὸς
εἰς τὸν μεγάλον θρῆνον;

Νὰ τώρα μᾶς τὸ εἶπανε!
ἐκεῖ ὅπου ἴπηλάλει
καὶ ἔπεσεν ἀνάσκέλα
ἴκτυπήθη στὸ κεφάλι!

Καὶ τὸν Καψάλη εἶδατε;
στὴν πυριτιδαποθήκην;
Μιὰ ματιὰ τὸν εἶδαμεν
Π' ἔκαμνε διαθήκην.

Μ' ἓνα δαυλὸν στὸ χέριτου,
ἐκεῖ καὶ λαβωμένοι,
ἴμπροστά τ' εἶχε πυρίτιδα,
καὶ τὸν ἐχθρὸν προσμένει

Νύκτα ἦτονε παιδιὰ,
καὶ ποῖόν νὰ ἴδοῦμεν;
τὸ σύνθημά μας ἦτανε
στὸν Ἄι Συμεῶν νὰ βγοῦμε.

Τὸ τί ἐπάθομεν ἐκεῖ!
δὲν λέγει ἱστορία
μᾶς πιάσανε τὸ σύνθημα
ἐκεῖνα τὰ θηρία

Ἄλλὰ ὁ λέων τοῦ Ζυγοῦ!
τὰ ἴχνητων μυρίζει
Τοῦρκοι! βγάλλει μιὰ φωνή!
ὀπίσω τοὺς γυρίζει!

Αὐτὸς τῷ τὰ ἔξεπλήρωσεν
ὅ,τι τὸ χρεωστοῦσεν
Βοστάμβη εἰς Ἀράχοδαν
ὀπότεν ἀπερνοῦσεν!

Τρέξε Μακρῇ τοῦ φώναξεν
Ἡρῶς Καραϊσκάκης,
στὴν ῥάχιν ὅ,τι ἔπαθες!
ἔξεπλήρωστα δεκάκις.

Ἄς τοὺς ἀφήσωμεν αὐτοὺς!
καὶ ἄς ἔλθωμεν στὸ θέμα
στὴν ἔξοδον τί ἔγεινεν
ἐχύθη πολὺ αἷμα;

Σπαραξικάρδιος νυκτιὰ,
ἐκείνη τοῦ Λαζάρου,
σὰν πίσσα ἴταν ἰλόμαυρη
ὡς πρόσωπον τοῦ Χάρου!

Σιγὰ σιγὰ ἴπιπτε βροχή!
Θεὸς ἀναστενάζει
τὰ ἀγγελικά του τάγματα
εἰς λόχου, τὰ μοιράζει!

Ἄμέσως ἐδιέταξεν!
ἔδῶ νὰ εὐρεθῶσι!
στοὺς ἥρωάς μας μαχητάς,
νὰ παρουσιασθῶσιν!

Δόχους ἀγγέλων ἀπ' ἐδῶ!
λόχους κ' παρὰ πέρα!
κύκλω τὸ Μεσολόγγιον
τὸ εἶχον τὴν ἑσπέρα!

Τ' ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ,
τοῦ ἔδωσε στεφάνι,
μὲ εὐστηρὰν διαταγήν,
στὸν πρέποντα νὰ βάνη!

Τοὺς φεύγοντας τὸν κάλαμον
αὐτοὺς δὲν λογαριάζει,

ἄλλ' οὔτε εἰς τὴν κεφαλὴν
στέφανον νὰ τοὺς βάζη.

Ἄνοιξεν ὁ Παράδεισος!
τ' ἄνθ' εὐωδιάζουν,
γὰ νὰ ὑπάγουν αἱ ψυχαί,
τὸν τόπον ἑτοιμάζουν!

Καὶ τότε λέγει ὁ Ἀδάμ!
ἐγέρθητε προφήται!
ψυχὰς ἥρώων εὐγενῶν!
ἵνα ὑποδεχθῆτε!

Καὶ εἰς τὴν πύλην στέκεται
Ἄπόστολος ὁ Πέτρος,
καὶ μὲ χαρὰν τοὺς δέχεται
μὲ δόξαν ὑπερέτρωσ!
Μὲ τ' ἄρματα τῶν πηγαῖαν!
ψυχαὶ ἄρματομέναι!
μὲ κόκκινα ἐνδύματα!
καὶ ὄλαι ματωμέναι!

(Τοὺς λέγει ὁ Ἀπόστολος!)
(τὰ ὄπλα νὰ τ' ἀφῆστε)
(ἔξω ἀπ' τὸν παράδεισον)
ἐὰν εὐχαριστήσθε!

Καὶ ὁμοφώνως ἔκραξαν
τὰ παίρνομεν μαζίμας,
θὰ τὰ κρεμάσωμεν ἐκεῖ
νὰ χαίρῃ ἡ ψυχὴ μας!

Τὰ πάντα εἶνε ἑτοιμα!
τῆς θείας προστασίας,
ἅς φέρωμεν εἰς μνήμην μας
τὰς τρομερὰς θυσίας.

ὦ! τί ἐσπέρα φοβερά!
δὲν μὰς κατατρομάζει;
ἕκαστος ἂν ἀναμνησθῇ
δὲν θὰ ἀνατριχιάζει:

Αὐτοὶ δὲν ἠυλογίσθησαν!
ἐλευθεριὰ ζητούσαν
μὲ τὸ σπαθὶ στὴν δεξιὰν
σ' αὐτὴν ἐπροχωρούσαν.

Ἐμπρός! ἐμπρός! φωνάζαν!
καὶ τὸν Τοῦρκον ἐτρομάζαν!

Ἐξοδὸν ἐφώναζον παντοῦ!
ὄλοι ἀνεκατωθῆκαν,
ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν
ὄλοι ἐσωματωθῆκαν!

Οἱ ἄνδρες ἐξεσπάθωσαν,
αἱ γυναῖκες περιμέναν,
εἶχον ἔξω τοὺς μαστοὺς,
τὰ βρέφτων ἔβουζαῖναν

Νάνι! σιγὰ ψιθύριζαν,
νὰ τὰ ἀποκοιμίσουν,
καὶ σιγανὰ περπάταγαν
νὰ μὴν τὰς ἀγροικήσωμεν!

Τὶ δρόμος τρομερώτατος!
καὶ μᾶλλον ἀγριώτατος!

Νὰ! ἔτριζεν ἡ γέφυρα
καὶ ἀμέσως ἐκρημίσθη!
εἶν' ζῶντες ἴδω πολλοί,
οὐδεὶς ζῶης ἐφείσθη!

Και αἱ γυναῖκες ἔπεσον
μαζὶ μὲ τὰ παιδιὰ των
τὰ ῥάσταζον ὁμως σφικτά
μέσα στὴν ἀγκαλιάτων

Τρομάρα μας ῥωνάζαν,
βοήθειαν ἐκράζαν!

Βίς μάτην ὁμως τ' ἄφησαν!
μητέρες των ἐφύγαν
καὶ τ' ἄφησαν εἰς τὸ νερόν!
δὲν ἤξευρον ποῦ ἔπῃγαν!

Ἄνατριχιάζω νὰ εἰπῶ
γιὰ ῥεῖνα τὰ παιδάκια!
ποῦ ἔπλεον μέσ' τὸ νερόν
ὡς νεογνά πουλάκια

Μανούλα μα' ῥωνάζαν
κ' οἰκτρῶς ἀνεστенаζαν!

Καὶ ἐφωνάζαν ἀλγεινῶς!
δὲν εἴμεθα παιδιὰ σας!
μὴ μὰς ἀφήστε στὸ νερόν
Πάρτε κ' μὰς κοντάσας!

Τί νὰ σὰς κάμωμεν παιδιὰ!
ποῖα οἰκονομία;
Ποῦ νὰ οἱ τοῦρκοι ἔφθασαν
δὲν εἶνε ἐλπίς καμμία!

Καὶ ἄλλαι μὲν τὰ ῥοίμισαν!
κ' ἄλλαι τὰ ῥχιονίσαν
καὶ τὰ ῥκλειναν στὰ σπίτια των
κ' μοναχὰ τὰ ῥφήσαν!

Οἱ μαχηταὶ τί ἔκαμαν;
ἔξω ὅπου ἐβγήκαν,
ὅλοι αὐτοὶ ἐγλύτωσαν:
πῶς! δὲν ἐσκοτωθῆκαν;

Οἱ μαχηταὶ διέσχιζον
μεθ' ὅλης τῆς ἀνδρείας.
τὰς Τουρκικὰς τὰς φάλαγγας,
λόχους καὶ διμερείας!

Καὶ τῶν Τουρκῶν ἐφαίνετο
πῶς ἄγγελοι ἔπερνούσαν!
καὶ ἔμειναν ἐμβρόντητοι
καὶ δὲν ῥυροβολοῦσαν!

Ποῦ εἶσθ' οἱ γέροντες!
νὰ μὰς πληροσοῦρητε;
νὰ! ἐλέητω μερικὸς ἐδῶ!
πιάστε τοὺς! ῥωτήητε!

Δακρύζετε ὦ γέροντες!
στενάζει ἡ καρδιά σας,
ἐβούλωσε τὸ στόμα σας.
ἐπιάσθη ἡ μιλιὰ σας!

Βόμβαι ἐξακοσόλιτροι
ἐπιπτον ῥὰν χαλάζι,
εἰς τὴν ἀνάμνησιν αὐτὴν,
τίς δὲν ἀναστενάζει;

Καὶ πλείσται σφαῖραι σιδηραῖ!
στοὺς δρόμους ῥερπατοῦσαν
καὶ σώματα ἀνθρώπινα,
εἰς πέντε διαίρουσαν!

Σκότια ξεχωριστά;
δῶθε, ῥεῖθε σκορπιστά!

Δὲν φθάνουν ταυτ' ἀπὸ ξηρᾶς
ἀλλὰ κ' ἀπὸ θαλάσσης!
ποῦ νὰ ὑπάγῃς νὰ σταθῆς;
καὶ ποῦ νὰ ἡσυχάσῃς!

Ἄλλ, ὅταν ἐπλησίασαν
οἱ μελαψοὶ ἐκεῖνοι,
τοῦ Ἰμβραήμ. καὶ Κιουταχῆ!
ἐτότε τί ἐγένετο;

Ἦ! ἔβαλαν τὰς κλίμακας
καὶ ἀνέβαινον τὰ πλῆθη,
οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Ἄλβανοί,
τὰ ἄγρια τὰ στίφη!

Ἄθροοὶ καθάλιευσαν!
τῆς πόλεως τὸ πείλοσ,
τοὺς λαθωμένους ἡρώμαξεν
ἀφοβερός ὁ ἄχος!

Στὴν πόλιν ἐσκορπίσανε!
καὶ ὅπου τοὺς ἄρῃσει,
καὶ ἔπραττον τὰ αἰσχίστα
τὸ θῦσαι καὶ ἀπολέσαι!

Ἐμβαλίνουν εἰς τὰ σπίτια
καὶ εὐρίσκουν τοὺς ἀρρώστους
ὁ ἀκινάκης ἦτανε
ὁ μόνος ἱατρός τους.

Ἐνα παιδί εἰκοσαστὲς
δὲν θέλω νὰ τὸ εἶπω
ὄνομα καὶ ἐπώνυμον
αὐτὸ τὸ παραλείπω!

Ἦ! σκεπασμένον ἦτονε!
καὶ βαρειολαθωμένον,

τὰ χέρια εἶχε σαυρωτὰ,
σὺν τὸν ἀποθαμένον.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ ἔσεκέπασαν
κυττάζουσι τὴν πληγὴν του,
ἓνα χαρμπὶ τῷ ἐμπηξάν
στὴν ἡματωμένη ὀπὴν του.

Ἄχ. μανούλα μου ἐφώναξε!
ποῦ εἶσαι; τί ἐγένετο;
δὲν μὲ ἐπαίρνεις καὶ ἐμένανε
εἰς ποῖους μὲ ἀφίρνεις;

Καὶ ἄλλο τραγικώτερον
συνέβη σὲ μιὰ νέαν
ἐπίσης ἀθηρὰν κ' αὐτὴν
στὸ πρᾶσωπον ὠραίαν!

Τὴν τρώμος προμερώτατος!
νὰ λείπῃ ἄχ ἐμένα!
νὰ σύρηται μὲ τοὺς γλοττοῦς
τὰ πόδια της κομμένα!

Ἄμύδρος τὰ ἐτσάκισεν!
στὸν τόπον δὲν τὴν ἄφησεν!

καὶ ἡ νεάνις δυνατὰ!
φωνάζει Τοῦρκ' ἐλάτε!
Σκοτώστε με παρακαλῶ!
Θεὸν ἂν ἀγαπάτε!

Καὶ τότες ἓνας Ἄλβανός
Πράγματι ἐλυπήθη!
στέκει καὶ τὴν πυροβολεῖ
καὶ στὴν στιγμὴν ἐσθύσθη

Και ἄλλο τρομερώτερον!
συνέβ' εἰς μίαν ἄλλην,
καὶ ζῆ ἀκόμη εἶνε ἴδω!
μὲ κούσου στὸ κεφάλι!
(Παλαιὸν κάλυμμα τῆς Κεφαλῆς.)

ὦ γραῖά μου τί ἔπαθες!
ἄλλοι μονον! στοχάσου!
Τί; ἔλαθες τὴν κεφαλὴν
ἀνδρὸς σου στὴν ποδιά σου;

Καὶ τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς
σοῦ ὄσασαν νὰ κρατήσης;
καὶ μὴν φοβεῖσαι σοῦ ἔλεγον
νὰ μὴν λιποθυμήσης!

Τὶ λεοντόκαρδο, γοργά,
ἀκούσ' νὰ ὑποφέρῃ;
καὶ νὰ κρατῇ τοῦ συζύγου τῆς;
τὴν κεφαλὴν στὸ χέρι;

Τὸ πτώμα τὸ ἀκέφαλον
τὸ εἶχεν ἐμπροστά τῆς,
ἀντὶ κρασιοῦ τὸ ἐπλυε·
μ' αὐτὰ τὰ δάκρυά τῆς!

Καὶ τὰ παπούτσια τοῦ ἔβγαλαν
στὰ φόρες εἰς ἐσένα;
καὶ αἰχμάλωτον σ' ἐπήρανε
σὲ πῆγαν εἰς τὰ ξένα;

Ταῦτα μᾶς πληροφόρησεν
εἰς Τοῦρκος καὶ αὐτόπτης!
ποῦ ἦτο μὲ τὸν Ἰβραήμ,
στρατῶν του τροφοδότης!

Τρεῖς ἡμέρας ἔκαμεν
ὁ Ἰβραήμ νὰ ἔμβῃ
ἐσκέπτετο παρὰ πολὺ,
κακὸν μὴ τοῦ σιιέβῃ!

Οἱ στρατηγοῖτου τῶ ἔλεγον
πῶς εἶνε σκοτισμένος
φοβεῖσ' ἀπὸ ὑπόνομον;
μὴ εἶν' ἠτοιμασμένος;

Ναί; τοὺς λέγ' ὁ Ἰβραήμ.
μεγάλῃ ὑπόψια!
μὴπως ἔχουν ὑπόνομον
καὶ γείνομεν θυσία.

ὡς περὰ σὺ καὶ σήμερον,
αὔριον θὰ ἰδῶμεν!
τοὺς ἵππους ἐτοιμάσατε!
ἐπάνω νὰ ἑναθῶμεν!

Τὴν τρίτην καλορρίζικον
ἡμέραν ἔγὼ τὴν ἔχω
ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον μου,
ὡς νικητῆς θὰ τρέχω!

Καὶ ὅταν ἐξημέρωσεν,
ὄλοι ἐτοιμασθήκαν,
εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἰβραήμ,
ἐκεῖ παρεταχθήκαν!

βοῆ τυμπάνων ἀπ' ἐδῶ,
ὀργάνων ἀπ' ἐκείθεν,
ἐν μέσῳ δὲ ὁ Ἰβραήμ,
στὴν πόλιν μας εἰσῆλθεν!

Διήρχοντο τὴν ἀγοράν,
οἱ ἵπποι ἄρμετοῦσαν
καὶ ἔβλεπον τὰ πτώματα
καὶ δὲν τὰ ἐπατοῦσαν!

Ἐφθασαν ἕως τὸν Κουρμᾶν
οἱ ἵπποι ἄρμιζαν,
καὶ δὲν ἐπήγαινον ἐμπρός,
τὰ πτώματα κ'υττάζαν.

Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰβραήμ,
ἀμέσως διατάσσει,
καὶ ἀγκαρεῖα νὰ ἐλθῇ
τὰ πτώματα νὰ μᾶσση!

Καὶ μὲ ὄργην ἐπρόσταξεν!
τὰ πτώματα νὰ μᾶσσουν,
καὶ μὲ ὕλας καυστικές,
ἀμέσως νὰ τὰ καύσουν!

Σωρούς! σωρούς! τὰ ἔκαμαν!
πυρκαϊὰ ἀρχίζει,
τὸ στέαρ κάμνει μέγα φῶς,
τὴν νύκτα τὴν φωτίζει!

Ζῆ ὁ Θεός ἄς σᾶς εἰπῆ;
δὲν εἶνε γεγονότα;
πῶς ἡ Εὐρώπη σήμερον!
μᾶς γύρισε τὰ νῶτα!

ὦ Φράγγοι στὰς καρδίας σας!
δὲν κατοικεῖ ἀγάπη!
δύο μόνον κατοικοῦν,
ὁ δόλος κ' ἡ ἀπάτη!

Δὲν ἦλθον λόρδοι Γερμανοὶ
καὶ μᾶζευον τὸ αἷμα!

ἐκεῖ στὸ Μεσολόγγιον,
ποῦ ἔτρэхεν ὦ; βῆμα;

Τῆς Ἀλβιόνης γέροντας
μᾶς ἠύξησε τὸ ἔθνος
ὁ Γλάδστον μᾶς ἠγάπησεν,
ἄς ἦτονε καὶ ξένος!

Αὐτὸς δὲν τὴν ἐξήγησεν
ὄλην τὴν ἱστορίαν,
τὸ τῆς Ἑλλάδος γεγονός
μ' ὄλην τὴν θεωρίαν;

ἡμεῖς δὲν ἐδιώξαμεν
τὸν τρομερὸν τὸν Πέρσην;
δὲν ἐτρομάξαμεν ἡμεῖς
ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Ξέρξην;

Αἱ μυριάδες τῶν Περσῶν
ἔδῶ στὴν Σαλαμίνα
εἶπέτε! τί ἐπάθανε
Ἰούλιον τὸν μῆνα!

Τὰ ἀκούτε! τί ἐκάμανε
Πατέρες μας ἐτότες;
αὐτοῦ τοῦ τρομεροῦ Μαχμούτ,
τοῦ ἔσπασαν τὲς πόρτες,!

Πόρταν αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν,
πατέρες μας κρημνίσαν;
κ' προστάσιαν οὐδενός,
αὐτοὶ δὲν ἐζήτησαν!

Πῶς δὲν εἴμεθα κ' ἡμεῖς
Παιδιά! ἐκείνων τῶν πατέρων;
Ἕλληνες εἴμεθα κ' ἡμεῖς
τί ἄλλα περίπλεον;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050663

Πάλιν ἄς μνημονεύσωμεν,
τοὺς ἥρωας κ' ἐφέτος,
ποῦ ἴδωκανε τὴν ἐλευθερίαν;
εἰς τὸ μικρὸν μας ἔθνος.

Σὺ, ὦ παντάναξ θεέ,
νά τοὺς τοποθετήσης,
συμφώνως μὲ τὰ ἔργα των
νά τοὺς εὐχαριστήσης!

Σχόλιον. Αὐτός ὁ στοιχὸς ἀνήκει εἰς τὴν δωδεκάτην σελίδα μετὰ τὸν
δέκατον τέταρτον στίχον.

Καὶ ἔμεινε ἀκίνητος, καὶ ἤνοιξε τὸ στήθος!

βαρεῖται ἴδῳ παρακαλῶ αὐτὸ ἴλεγεν στὸ πλῆθος.

ΤΕΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ